

European
Commission

EUROPOS KOMISIJOS ATSAKYMAI

Į EUROPOS AUDITO RŪMŲ PASTABAS SPECIALIOJOJE ATASKAITOJE

ES biudžeto apsauga. Reikia geriau pasinaudoti
įtraukimo į juodąjį sąrašą galimybe

Turinys

I. KOMISIJOS ATSAKYMAI GLAUSTAI	2
a) Bendras įvadas.....	2
b) Komisijos pozicija dėl pagrindinių Audito Rūmų pastabų ir rekomendacijų.....	3
c) Aktualios naujausios tendencijos ir tolesni veiksmai	3
II. KOMISIJOS ATSAKYMAI Į PAGRINDINES EUROPOS AUDITO RŪMŲ PASTABAS.....	4
1. EDES aprėpties išplėtimas.....	4
Siekdama padidinti EDES veiksmingumą, Komisija, atsižvelgdama į būsimą Finansinio reglamento peržiūrą, rengia tikslinį pasiūlymą išplėsti EDES aprėptį.....	4
2. EDES veiksmingumo didinimas	4
3. EDES, kaip atskaitomybės priemonės, naudojimo skatinimas.....	5
4. Valstybės narės, draudimas dalyvauti procedūroje ir duomenų gavybos priemonės	5
III. KOMISIJOS ATSAKYMAI Į EUROPOS AUDITO RŪMŲ IŠVADAS IR REKOMENDACIJAS	7
1. 1 rekomendacija. Išplėsti draudimo dalyvauti procedūroje aprėptį.....	7
Komisija šiai rekomendacijai pritaria.....	7
2. 2 rekomendacija. Remti Ankstyvojo nustatymo ir draudimo dalyvauti procedūroje sistemos diegimą.....	7
3. 3 rekomendacija. Gerinti ankstyvojo nustatymo ir draudimo dalyvauti procedūroje taikant netiesioginį valdymą stebėseną.....	8
4. 4 rekomendacija. Išplėsti ankstyvojo nustatymo ir draudimo dalyvauti procedūroje aprėptį, kad ji apimtų pasidalijamąjį valdymą.....	9
5. 5 rekomendacija. Geriau pasinaudoti turimais duomenimis ir skaitmeninėmis priemonėmis	9

Šiame dokumente pateikiami Europos Komisijos atsakymai į Europos Audito Rūmų specialiosios ataskaitos pastabas pagal Finansinio reglamento 259 straipsnį, kurie turi būti paskelbti kartu su specialiąja ataskaita.

I. KOMISIJOS ATSAKYMAI GLAUSTAI

a) Bendras įvadas

2016 m. įdiegta Ankstyvojo nustatymo ir draudimo dalyvauti procedūroje sistema (EDES) siekiama stiprinti ES finansinių interesų apsaugą.

Šia tiesioginiam ir netiesioginiam valdymui taikoma sistema buvo pagerintas administracinių nuobaudų taikymas, ypač atsižvelgiant į situacijų, dėl kurių draudžiama dalyvauti procedūroje, vertinimo nepriklausomumą, pagarbą pagrindinėms teisėms ir skaidrumą ekonominės veiklos vykdytojų atžvilgiu.

Pagal EDES reikalaujama, kad atsakingas leidimus suteikiantis pareigūnas ir EDES komisija glaudžiai ir produktyviai bendradarbiautų. Viena vertus, sužinojęs apie draudimo dalyvauti procedūroje atvejį, atsakingas leidimus suteikiantis pareigūnas privalo pradėti administracinę procedūrą. Taip yra todėl, kad atsakingas leidimus suteikiantis pareigūnas turi žinių apie pasirašytas sutartis ir dotacijas, yra susipažinęs su atitinkamomis vykstančiomis procedūromis ir turi teisę nedelsdamas imtis sutartinių priemonių Sąjungos finansiniams interesams apsaugoti. Kita vertus, sistema suteikia galimybę imtis veiksmų prieš nepatikimą ekonominės veiklos vykdytoją net ir nesant įsiteisėjusio nacionalinio teismo sprendimo arba galutinio administracinio sprendimo, remiantis centralizuotos tarpinstitucinės komisijos, kuri preliminariai teisiškai kvalifikuoja bylos faktus ir išvadas, rekomendacija.

EDES komisija, kuriai pirmininkauja nuolatinis aukšto lygio nepriklausomas pirmininkas, nuo pat pradžių buvo stipri derinimą skatinanti institucija, nes ji padeda išvengti rizikos, kad skirtingi atsakingi leidimus suteikiantys pareigūnai pateiks nevienodą aiškinimą.

EDES komisija priėmė 57 rekomendacijas¹, įskaitant rekomendacijas dėl sunkiausių nusižengimų, ir dėl daugumos iš jų atsakingas leidimus suteikiantis pareigūnas priėmė atitinkamus sprendimus dėl draudimo dalyvauti procedūroje.

EDES procedūrų teisėtumą Europos Teisingumo Teismas patvirtino dviejose neseniai išnagrinėtose bylose², kuriose jis visiškai patvirtino sistemą ir jos ypatybes, įskaitant atsakingo leidimus suteikiančio pareigūno vaidmenį ir komisijos įgaliojimus.

Galiausiai, remdamasi nuo sistemos sukūrimo įgyta patirtimi, Komisija nustatė kai kuriuos sistemos trūkumus ir pradėjo taikyti administracinio supaprastinimo ir informuotumo didinimo priemones, kad padidintų jos veiksmingumą. Tačiau dėl kai kurių patobulinimų reikės keisti teisės aktus. Todėl Komisija nusprendė pateikti pasiūlymą, kurį tikimasi priimti 2022 m. pirmąjį pusmetį ir kuriame taip pat bus atsižvelgta į kai kurias pagrindines Europos Audito Rūmų pateiktas pastabas bei toliau tobulinama visa sistema.

Atsižvelgdama į tai, Komisija palankiai vertina Audito Rūmų ataskaitą, nes ji padės Komisijai toliau tobulinti sistemą (žr. toliau).

¹ Iš daugiau kaip 100 perduotų nagrinėti bylų.

² Bylos T-672/19, *Indico* (ES:T:2022:64) ir T-652/19, *Evolution* (ES:T:2022:63).

b) Komisijos pozicija dėl pagrindinių Audito Rūmų pastabų ir rekomendacijų

Audito Rūmai pripažįsta, kad EDES yra numatyta daug įvairių situacijų, dėl kurių draudžiama dalyvauti procedūroje, ir pagal ją taikoma griežta sprendimų priėmimo tvarka.

Tai, kad Komisijos tarnybos sistemoje užregistruoti palyginti nedaug draudimų dalyvauti procedūroje, turi būti vertinama atsižvelgiant į poreikį užtikrinti tinkamą pusiausvyrą tarp ES finansinių interesų apsaugos ir poreikio užtikrinti teisę į gynybą bei kitas Pagrindinių teisių chartijoje įtvirtintas teises, reikalaujant būtino lygio pagrįstų įrodymų (nustatytų faktų), patikrintų naudojantis teise būti išklašytam. Tai atitinka tinkamo proceso ir teisinės valstybės principą, atsižvelgiant į tai, kad sprendimas dėl draudimo dalyvauti procedūroje gali turėti didelį ekonominį ir net socialinį poveikį tiems subjektams, kuriems galiausiai bus taikomi sprendimai dėl draudimo dalyvauti procedūroje. Be to, atsakomybė perduoti bylas nagrinėti EDES komisijai tenka atsakingam leidimus suteikiančiam pareigūnui, kuris atlieka preliminarų bylos vertinimą, deramai atsižvelgdamas į konkrečias bylos aplinkybes (pvz., poreikį užtikrinti paslaugos tęstinumą, taisomųjų priemonių vertinimą, proporcingumą ir finansinį poveikį).

Komisija pripažįsta, kad ir toliau reikia stengtis atsakingam leidimus suteikiančiam pareigūnui suteikti konsoliduotą prieigą prie duomenų šaltinių, kad jis galėtų lengviau nustatyti situacijas, dėl kurių draudžiama dalyvauti procedūroje, atsižvelgiant į teises ir technines kliūti.

Komisija taip pat sutinka, kad EDES turėtų būti toliau stiprinama, ir atsižvelgs į Audito Rūmų išvadas, visų pirma dėl jos aprėpties išplėtimo.

Mūsų atsakymai į pagrindines Audito Rūmų pastabas pateikiami II ir III skirsniuose. Komisija pritaria 1 rekomendacijai, 2 rekomendacijos 1, 2, 4, 5 punktams, 3, 4 ir 5 rekomendacijoms ir iš dalies pritaria 2 rekomendacijos 3 punktui.

c) Aktualios naujausios tendencijos ir tolesni veiksmai

Pasibaigus pirmajai kadencijai, 2021 m. lapkričio mėn. pareigas EDES komisijoje pradėjo eiti nauja pirmininkė Isabel Rofes ir jos pavaduotojas Igoris Ludborzsas. Be to, komisijos darbo tvarkos taisyklės³ buvo iš dalies pakeistos, kad komisijos darbe galėtų dalyvauti Europos prokuratūros atstovas (stebėtojo statusu), kai remiamasi Europos prokuratūros perduota informacija.

Kalbant apie sistemos aprėpties išplėtimą siekiant įtraukti pasidalijamąjį valdymą, Komisija imasi veiksmų, kad dar labiau sustiprintų šios didelės biudžeto dalies apsaugą, laikydamasi su biudžeto vykdymu susijusių užduočių delegavimo valstybėms narėms nuostatų pagal Finansinio reglamento 63 straipsnio 1 dalį. Norint tikslingai ir proporcingai išplėsti EDES aprėptį, kad ji apimtų pasidalijamąjį valdymą, atsižvelgiant į Komisijos ir valstybių narių atsakomybės atskyrimą, reikia teisės aktų pakeitimų, kuriuos Komisija turi pasiūlyti 2022 m. pirmąjį pusmetį atlikdama Finansinio reglamento peržiūrą.

³ 2018 m. rugsėjo 6 d. Komisijos sprendimas (ES) 2018/1220 dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES, Euratomas) 2018/1046 143 straipsnyje nurodytos komisijos darbo tvarkos taisyklių (OL L 226, 2018 9 7, p. 7) su pakeitimais, padarytais 2021 m. birželio 28 d. Komisijos sprendimu (ES) 2021/1081 (OL L 234, 2021 7 2, p. 99).

II. KOMISIJOS ATSAKYMAI Į PAGRINDINES EUROPOS AUDITO RŪMŲ PASTABAS

1. EDES aprėpties išplėtimas

Siekdama padidinti EDES veiksmingumą⁴, Komisija, atsižvelgdama į būsimą Finansinio reglamento peržiūrą, rengia tikslinį pasiūlymą išplėsti EDES aprėptį.

Pagal naująsias siūlomas taisykles bus galima pasirinkti tris naujas subjektų kategorijas, kai jie patenka į vieną ar daugiau situacijų, dėl kurių draudžiama dalyvauti procedūroje: i) tikrieji savininkai, ii) susiję subjektai ir iii) fiziniai asmenys, turintys kontrolės, valdymo ar atstovavimo įgaliojimus. Šių naujų subjektų kategorijų įtraukimas į EDES aprėptį padės padidinti bendrą sistemos veiksmingumą, nes bus sprendžiama problema, susijusi su ekonominės veiklos vykdytoju, kuriems tiesiogiai taikomas draudimas dalyvauti procedūroje ir kurie, jei ji nebūtų taikoma, galėtų ir toliau dalyvauti ES viešųjų pirkimų konkursuose arba kitaip naudotis ES lėšomis, „antrininkais“.

Be to, bus įtraukti trys nauji draudimo dalyvauti procedūroje pagrindai su atitinkamais nuobaudų intervalais: i) nebendradarbiavimas per ES vykdymo užtikrinimo institucijų atliekamus tyrimus, auditą ar patikras; ii) pasinaudojimas interesų konfliktu; iii) neapykantos ir diskriminacijos kurstymas.

Pirmiau minėtais pakeitimais būtų siekiama padidinti bendrą EDES veiksmingumą. Išplėtus EDES aprėptį ir esmines taisykles, EDES galėtų apimti daugiau situacijų, dėl kurių draudžiama dalyvauti procedūroje, ir geriau apsaugoti Sąjungos finansinius interesus visais valdymo būdais.

2. EDES veiksmingumo didinimas

Siekdama padidinti EDES veiksmingumą⁵, Komisija taip pat siūlo į būsimą Finansinio reglamento peržiūrą įtraukti:

- pagreitintą procedūrą byloms, kurias reikia nagrinėti pirmiausia, nepažeidžiant teisės būti išklausytam;
- sąlygų, susijusių su pranešimais apie prieštaravimų raštus ir sprendimais dėl sankcijų nepatikimiems ekonominės veiklos vykdytojams, kurie sąmoningai slepia savo buvimą vieta, kad išvengtų neigiamų savo netinkamo elgesio pasekmių, tobulinimą;
- prievolę asmeniui ar subjektui, esančiam situacijoje, dėl kurios draudžiama dalyvauti procedūroje, pagrįsti taisomųjų priemonių, kurių buvo imtasi atliekant išorės auditą arba kompetentingos nacionalinės ar Europos institucijos sprendimu, tinkamumą.

Tokie patobulinimai turėtų padėti greičiau priimti sprendimus dėl draudimo dalyvauti procedūroje ir sumažinti administracinę naštą.

⁴ Žr. specialiosios ataskaitos skirsnio, skirto tiesioginiam valdymui, 21–29 dalis.

⁵ Žr. specialiosios ataskaitos skirsnio, skirto tiesioginiam valdymui, 30–34 dalis.

3. EDES, kaip atskaitomybės priemonės, naudojimo skatinimas

Siekiant skatinti EDES naudojimą, siūlomi keli veiksmai⁶. Tarp jų yra bendradarbiavimo su atitinkamomis tarnybomis, tokiomis kaip OLAF, o neseniai – ir su Europos prokuratūra, stiprinimas nustatant darbo metodus ir procedūras, taip pat pagalba atsakingam leidimus suteikiančiam pareigūnui teikiant bylas EDES komisijai.

Šiomis aplinkybėmis Biudžeto generalinio direktorato, kaip sistemos savininko, ir OLAF bendradarbiavimas tapo glaudus – tai patvirtina nuolatinis bendradarbiavimas keičiantis informacija, rengiant gaires, *ad hoc* mokymus, kad OLAF ataskaitos būtų labiau pritaikytos EDES procedūrai. Panašaus požiūrio jau laikomasi bendradarbiaujant su Europos prokuratūra.

Be to, pradėjus veikti EDES, Komisijos tarnybos daugiausia dėmesio skyrė mokymams ES institucijose, įstaigose ir agentūrose rengti, kad būtų didinamas ir palaikomas informuotumas apie EDES procedūras.

Siekiant palengvinti atsakingo leidimus suteikiančio pareigūno darbą renkant ir perduodant svarbią informaciją apie draudimo dalyvauti procedūroje atvejus, nustatyti šablonai, gairės ir procedūros.

Komisija taip pat sustiprino įmonių priežiūrą, vykdydama stebėseną, susijusią su tolesniais veiksmais įgyvendinant OLAF rekomendacijas ir susigražinant lėšas⁷, o tai yra svarbūs žingsniai, kuriais siekiama sustiprinti ES draudimo dalyvauti procedūroje procedūras.

Ateityje Komisija toliau sieks stiprinti savo veiklą, susijusią su mokymais ir gairėmis, be kita ko, teikiama valstybių narių valdžios institucijoms ir įgyvendinantiesiems partneriams⁸.

4. Valstybės narės, draudimas dalyvauti procedūroje ir duomenų gavybos priemonės

Kalbant apie EDES aprėpties išplėtimą, kad ji apimtų valstybes nares⁹, reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad šiuo metu EDES yra vienintelė ES lygmeniu veikianti draudimo dalyvauti procedūroje sistema. Nors reikalaujama, kad valstybės narės įdiegtų veiksmingą vidaus kontrolės sistemą, skirtą pažeidimų ir sukčiavimo prevencijai vykdyti, jiems nustatyti ir ištaisyti, ES teisėje nereikalaujama, kad valstybės narės pačios sukurtų draudimo dalyvauti procedūroje sistemas.

Komisija pasiūlys spręsti klausimą dėl didesnės Sąjungos finansinių interesų apsaugos poreikio ES lygmeniu, tikslingai ir proporcingai išplečiant EDES aprėptį, kad ji apimtų pasidalijamąjį valdymą.

⁶ Žr. specialiosios ataskaitos skirsnio, skirto tiesioginiam valdymui, 36–64 dalis.

⁷ Atsižvelgiant į OLAF reglamente nurodytus terminus, per kuriuos valstybės narės ir institucijos turi imtis tolesnių veiksmų pagal OLAF rekomendacijas.

⁸ Žr. specialiosios ataskaitos skirsnio, skirto tiesioginiam valdymui, 36–64 dalis.

⁹ Žr. specialiosios ataskaitos skirsnio, skirto tiesioginiam valdymui, 36–64 dalis.

Tokiame pasiūlyme bus visiškai atsižvelgta į pirminę valstybių narių atsakomybę už nuobaudų skyrimą ir tokių bylų tyrimą nacionaliniu lygmeniu pagal pasidalijamojo valdymo principą. Tačiau draudimas dalyvauti procedūroje ES lygmeniu būtų galimas ir būtinas tais atvejais, kai:

- valstybės narės per Pažeidimų valdymo sistemą (IMS) praneša Komisijai apie bet kokią situaciją, dėl kurios draudžiama dalyvauti procedūroje, susijusią su sunkiausiais nusižengimais (sukčiavimu, korupcija ir t. t.), nustatytais įsiteisėjusiu teismo sprendimu arba galutiniu administraciniu sprendimu. Tuomet Komisija imtųsi veiksmų remdamasi tokia informacija;
- atitinkamoje ES ataskaitoje (t. y. OLAF ataskaitoje, Komisijos audito arba Audito Rūmų ataskaitoje) yra įrodymų apie sunkius atvejus, todėl reikia apsaugoti ES biudžetą, kol nėra galutinio sprendimo arba nutarties, kuriais remiantis būtų galima priimti sprendimą dėl draudimo dalyvauti procedūroje, arba kol jų nėra (kai toks galutinis sprendimas arba nutartis yra, komisija turi nedelsdama suderinti su juo savo rekomendaciją).

Be to, valstybės narės privalės tikrinti EDES duomenų bazėje skelbiamus duomenis ir užtikrinti joje pateiktų sprendimų dėl draudimo dalyvauti procedūroje vykdymą. Tai reiškia, kad pagal pasidalijamojo valdymo principą valdomų lėšų jos neturėtų galėti skirti asmeniui ar subjektui, įtrauktam į EDES sąrašą. Komisija primena ankstesnius panašaus pobūdžio pasiūlymus dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų, kuriais valstybės narės būtų įpareigosotos atsižvelgti į EDES draudimą dalyvauti procedūroje vykdant ES biudžetą pagal pasidalijamojo valdymo principą.

Komisija palankiai vertina Audito Rūmų ir Europos Parlamento paramą tokiam EDES aprėpties išplėtimui, kad ji apimtų pasidalijamąjį valdymą.

Galiausiai Komisija primena, kad ji pateikė pasiūlymą, kaip pagerinti valstybių narių surinktų duomenų apie ES lėšų gavėjus, kai biudžetas vykdomas pagal pasidalijamojo valdymo principą ir pagal Ekonomikos atkūrimo ir atsparumo didinimo priemonę, kokybę ir sąveiką, be kita ko, privalomai naudojant bendrą duomenų gavybos ir rizikos vertinimo priemonę. Tačiau teisės akte, dėl kurio susitarta, numatyta tik savanoriškai naudoti bendrą duomenų gavybos ir rizikos vertinimo priemonę.

Komisija išleido ir toliau tobulina duomenų gavybos ir rizikos vertinimo priemonę „Arachne“. „Arachne“ pirmiausia yra gavėjų ir projektų duomenų bazė. Komisija ir toliau modernizuos šią priemonę, naudodama naujausius technologinius laimėjimus (įskaitant dirbtinį intelektą), ir toliau aktyviai skatins valstybes nares naudotis ARACHNE ir naujomis jos funkcijomis¹⁰.

Atsižvelgdama į būsimą tikslinę Finansinio reglamento peržiūrą, Komisija sieks toliau stiprinti ES biudžeto apsaugą ir svarsto galimybę siūlyti naudoti bendrą duomenų gavybos ir rizikos vertinimo priemonę taikant visus ES biudžeto vykdymo būdus.

¹⁰ Žr. specialiosios ataskaitos skirsnio „Pasidalijamasis valdymas“ 73–81 ir 82–87 punktus.

III. KOMISIJOS ATSAKYMAI Į EUROPOS AUDITO RŪMŲ IŠVADAS IR REKOMENDACIJAS

1. 1 rekomendacija. Išplėsti draudimo dalyvauti procedūroje aprėptį

Komisija šiai rekomendacijai pritaria.

Komisija siūlo Finansiniame reglamente išplėsti EDES aprėptį. Atsižvelgiant į tai, būtų galima orientuotis į tris naujus dalykus: tikruosius savininkus, susijusius subjektus ir fizinius asmenis, susijusius su nusižengimu. Galimybė uždrausti jiems dalyvauti procedūroje atsižvelgiant į Europos Parlamento rekomendaciją bus vertinama individualiai, laikantis asmeninės atsakomybės principo, pavyzdžiui, siekiant atskirti tiesioginį ir netiesioginį įsitraukimą į situacijas, dėl kurių draudžiama dalyvauti procedūroje, kad būtų išvengta atvejų, kai subjektai, kurie veiksmingai nepasidavė spaudimui įsitraukti į situaciją, dėl kurios draudžiama dalyvauti procedūroje, būtų nesažiningai užregistruoti EDES.

2. 2 rekomendacija. Remti Ankstyvojo nustatymo ir draudimo dalyvauti procedūroje sistemos diegimą

Komisija iš dalies pritaria šiai rekomendacijai.

Dėl konkrečių smulkesnių rekomendacijų Komisija atkreipia dėmesį į tai, kad:

1. Komisija pritaria 2 rekomendacijos 1 punktui.

Komisija kuria vidaus bylų valdymo sistemą, kurioje būtų galima apžvelgti EDES nagrinėjamas ir užbaigtas bylas. Sistema bus kuriama atsižvelgiant į konfidencialumo ir privatumo reikalavimus.

2. Komisija pritaria 2 rekomendacijos 2 punktui.

Komisija, atstovaujama Komisijos organizacinio valdymo tarybos, inicijavo veiksmingo EDES veikimo, visų pirma tolesnių veiksmų, susijusių su OLAF ataskaitomis ir rekomendacijomis dėl ankstyvo nustatymo ar draudimo dalyvauti procedūroje, ir tolesnių veiksmų, susijusių su komisijos rekomendacijomis, priežiūrą. Komisija taip pat turėtų užtikrinti bendrą vykdomų OLAF¹¹ ir Europos prokuratūros tyrimų priežiūrą, visapusiškai laikydamosi galimų konfidencialumo reikalavimų, taip pat galutinių audito rezultatų, sprendimų dėl konkurencijos ir įgyvendinančiųjų partnerių pranešimų priežiūrą. Atsakingo leidimus suteikiančio pareigūno ir EDES komisijos vaidmuo derinant atsaką į draudimo dalyvauti procedūroje situacijas turi išlikti nepakitęs.

Kalbant apie turimų duomenų šaltinių naudojimą draudimo dalyvauti procedūroje atvejams nustatyti, Komisija išnagrinės galimybę prižiūrėti atsakingo leidimus suteikiančio pareigūno

¹¹ Nuoroda į „vykdomus OLAF tyrimus“ turėtų būti suprantama kaip nuoroda į prevencines administracines priemones, kuriomis siekiama apsaugoti Sąjungos finansinius interesus, kaip nurodyta Reglamento (ES) Nr. 883/2013 (OLAF reglamento) 7 straipsnio 6 dalyje.

veiksmus, kai informacija apie galimus draudimo dalyvauti procedūroje atvejus įrašoma į atitinkamą duomenų bazę. Kalbant apie IMS duomenis, įrašai pateikiami, kai atsakingas leidimus suteikiantis pareigūnas sistemoje randa sutapimą ir paprašo papildomos informacijos.

3. Komisija iš dalies pritaria 2 rekomendacijos 3 punkto pastaboms.

Komisija remiasi ne tik garbės pareiškimais. Be tokių deklaracijų tikrinimo, Komisija numato tam tikras *ex post* apsaugos priemones. Visų pirma Komisija reikalauja, kad atsakingas leidimus suteikiantis pareigūnas patikrintų EDES duomenų bazę visuose procedūrų etapuose prieš pasirašant sutartį. *Ex post* patikros taip pat atliekamos naudojant ABAC blokavimo įspėjimus, susijusius su subjektais, kuriems draudžiama dalyvauti procedūroje, prieš atliekant mokėjimus. Sistema taip pat įspės leidimus suteikiančius pareigūnus, jei EDES sistemoje buvo pateiktas ankstyvo nustatymo pranešimas. Taigi sutarties vykdymo metu leidimus suteikiantys pareigūnai gali būti informuoti apie klausimus, susijusius su ES sandorio šalimis, su kuriomis juos sieja nuolatiniai sutartiniai santykiai.

Tačiau Komisija išnagrinės galimybę sukurti valstybių narių valdžios institucijoms skirtą vieną bendrą priemonę, kad būtų galima naudotis atitinkamais turimais duomenimis, gautais iš EDES, „Arachne“ ir susietais su programa „Summa“ (būsima programa, pakeisiančia ABAC), siekiant užtikrinti kuo didesnę ES biudžeto apsaugą pasitelkiant tarpusavio sąsajas, kryžminį duomenų perdavimą bei dirbtiniu intelektu grindžiamas priemones ir metodus. Be to, žr. atsakymą dėl 5 rekomendacijos.

4. Komisija pritaria 2 rekomendacijos 4 punktui.

EDES komisijos sekretoriatas parengė įvairių gairių, kuriomis siekiama palengvinti bendradarbiavimą su OLAF ir kitomis tarnybomis, kad EDES procedūros būtų kuo veiksmingesnės. Tai gairės dėl OLAF ataskaitų naudojimo¹², gairės dėl draudimų dalyvauti procedūroje poveikio vykdomiems teisiniams įsipareigojimams, EDES įmonių gairės ir kt. Komisija parengs tolesnes EDES naudojimo gaires.

5. Komisija pritaria 2 rekomendacijos 5 punktui.

Komisija ir toliau didins informuotumą apie EDES įvairiose institucijose ir organizacijose, įskaitant kitas ES institucijas ir įstaigas, valstybių narių valdžios institucijas ir įgyvendinimo partnerius.

3. 3 rekomendacija. Gerinti ankstyvojo nustatymo ir draudimo dalyvauti procedūroje taikant netiesioginį valdymą stebėseną

Komisija šiai rekomendacijai pritaria.

Netiesioginis valdymas grindžiamas pasitikėjimu partnerių taisyklėmis ir jų administracinio savarankiškumo pripažinimu, partnerių pateiktais valdymo pareiškimais ir susijusiomis audito

¹² Užbaigti rengimo nurodymai ir OLAF administracinių rekomendacijų stebėsenos gairės, jie taikomi nuo 2022 m. sausio mėn.

išvadamis. Partnerių taisyklių ir procedūrų vertinimas grindžiamas ramsčiais, siekiant užtikrinti, kad, pvz., draudimo dalyvauti procedūroje partneriui taisyklės veiktų tinkamai.

Atsižvelgdama į tai, Komisija imsis papildomų veiksmų siekdama užtikrinti, kad jos partneriai vykdytų savo pareigą pranešti Komisijai, kai nustatoma, kad sandorio šalys patenka į situaciją, dėl kurios draudžiama dalyvauti procedūroje, atnaujindama valdymo pareiškimų modelius ir įtraukdama konkrečią nuorodą į pareigą informuoti Komisiją apie nustatyto sukčiavimo ir (arba) pažeidimo atvejus taikant Finansinio reglamento 142 straipsnio 2 dalies e punktą. Be to, būtų galima didinti partnerių, naudojančių lėšas tiesioginio valdymo srityje, informuotumą primenant jiems apie jų pareigą informuoti.

4. 4 rekomendacija. Išplėsti ankstyvojo nustatymo ir draudimo dalyvauti procedūroje aprėptį, kad ji apimtų pasidalijamąjį valdymą

Komisija šiai rekomendacijai pritaria.

Atsižvelgdama į būsimą Finansinio reglamento peržiūrą, Komisija siūlo tikslingai ir proporcingai išplėsti EDES aprėptį, kad ji apimtų pasidalijamąjį valdymą, taip pat įpareigoti valstybes narės, skiriant ES lėšas, tikrinti EDES duomenų bazę ir atsižvelgti į joje esančius draudimus dalyvauti procedūroje. Tikslingas EDES aprėpties išplėtimas, kad ji apimtų pasidalijamąjį valdymą, susijęs su būtinybe laikytis su biudžeto vykdymu susijusių užduočių delegavimo valstybėms narėms nuostatų pagal Finansinio reglamento 63 straipsnio 1 dalį.

5. 5 rekomendacija. Geriau pasinaudoti turimais duomenimis ir skaitmeninėmis priemonėmis

Komisija šiai rekomendacijai pritaria.

Dėl konkrečių smulkesnių rekomendacijų Komisija atkreipia dėmesį į tai, kad:

1. Komisija pritaria 5 rekomendacijos 1 punktui.

Komisija atliks padėties tyrimą ir jau inicijavo koncepcijos patikrinimą, kad nustatytų duomenų prieinamumą. Tačiau šio tyrimo rezultatai priklausys nuo nacionalinių duomenų prieinamumo.

2. Komisija pritaria 5 rekomendacijos 2 punktui.

Peržiūradama Finansinį reglamentą Komisija ketina siūlyti naudoti turimus nacionalinius duomenis. Komisija dar labiau išplės teisinį pagrindą naudoti kitus svarbius nacionalinius duomenis, esančius Pažeidimų valdymo sistemoje, apie kuriuos praneša valstybės narės, kad būtų pradėtos EDES komisijos procedūros ir kad valstybės narės galėtų vykdyti su tuo susijusius sprendimus dėl draudimo dalyvauti procedūroje dėl pasidalijamojo valdymo išlaidų. Šie nacionaliniai šaltiniai yra svarbiausi ES biudžeto apsaugai. Komisija taip pat analizuoja galimybę susieti EDES, pažeidimų valdymo sistemą ir „Arachne“. Dėl nacionalinių taisyklių, ypač dėl duomenų apsaugos, Komisija negali rinkti ir pakartotinai naudoti duomenų be tinkamos procedūros.

3. Komisija pritaria 5 rekomendacijos 3 punktui.

Komisija toliau plėtos integruotą duomenų gavybos ir rizikos vertinimo IT sistemą „Arachne“, kuria naudotis ji suteikė galimybę valstybių narių valdžios institucijoms, vykdančioms ES biudžetą. Šie pokyčiai apims naujas savybes ir funkcijas, pavyzdžiui, *ex ante* modulį, BŽŪP pokyčius ir naujus rizikos rodiklius, kad būtų atsižvelgta į tikrosios nuosavybės duomenis. Komisija taip pat sieks pagerinti jos patogumą naudoti ir, tais atvejais, kai valstybės narės pateikia nacionalinius duomenis, jos sąveiką su kitais ES ir nacionaliniais duomenų šaltiniais, susijusiais su ES biudžeto vykdymu. Atsižvelgdama į būsimą tikslinę Finansinio reglamento peržiūrą, Komisija sieks toliau stiprinti ES biudžeto apsaugą ir svarsto galimybę siūlyti naudoti tokią integruotą IT sistemą duomenų gavybai ir rizikos vertinimui visais ES biudžeto vykdymo būdais.

4. Komisija pritaria 5 rekomendacijos 4 punktui.

Komisija yra atsakinga už tai, kad EDES duomenų bazėje būtų galima susipažinti su ES sprendimu dėl draudimo dalyvauti procedūroje, ir siekia kuo labiau skatinti naudoti šią priemonę. Komisija taip pat imsis tolesnių veiksmų, kad įmonių lygmeniu skatintų naudoti integruotą IT sistemą, skirtą duomenų gavybai ir rizikos vertinimo priemonei, kuri šiuo metu pavadinta „Arachne“.

5. Komisija pritaria 5 rekomendacijos 5 punktui.

Žr. atsakymą dėl 5 rekomendacijos 3 punkto.